

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง “คำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาไทย” มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางภาษา อันได้แก่ รูปภาษาและความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาติในภาษาไทย และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษากับความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาติ

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลจากเอกสารที่เป็นทางการ ได้แก่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 และพจนานุกรมฉบับมติชน และข้อมูลจากเอกสารที่ไม่เป็นทางการ ได้แก่ หนังสือการ์ตูนแปลญี่ปุ่น-ไทย จำนวน 4 เรื่อง ๆ ละ 10 เล่ม นอกจากนี้ ในส่วนของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษากับความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาตินั้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบผู้บอกภาษา ซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 100 คน โดยให้ผู้บอกภาษาทำการถ่ายทอดเสียงธรรมชาติที่คัดเลือกมา โดยใช้ตัวอักษรไทย

ผลการศึกษารูปภาษาของคำเลียนเสียงธรรมชาติพบว่า คำเลียนเสียงธรรมชาติจากข้อมูลเอกสารมีจำนวนพยางค์ตั้งแต่ 1-11 พยางค์ คำสองพยางค์ขึ้นไปมีลักษณะเป็นคำซ้ำมากที่สุด โดยอาจเป็นการซ้ำทั้งคำ หรือซ้ำบางส่วน นอกจากนี้ รูปทางเสียงที่ถูกนำมาเลือกใช้เป็นคำเลียนเสียงธรรมชาติ (พิจารณาจากรูปเสียงพยัญชนะต้น) เรียงลำดับจากที่พบมากที่สุด คือ เสียงกัก > เสียงควบกล้ำ เสียงเสียดแทรก > เสียงนาสิก เสียงต่อเนื่อง ในเรื่องของการสะกดคำ คำเลียนเสียงธรรมชาติที่พบในข้อมูลเอกสารที่เป็นทางการ มีความถูกต้องตามอักขรวิธีของไวยากรณ์มากกว่าคำในเอกสารที่ไม่เป็นทางการ (100 % และ 59.95 % ตามลำดับ)

จากการศึกษาความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาติพบว่า มีการให้นิยามความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาติเฉพาะในข้อมูลเอกสารที่เป็นทางการเท่านั้น โดยแบ่งประเภทของนิยามทางความหมายเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ที่มาของเสียง เช่น ก้าบๆ หมายถึง เสียงร้องของเป็ด และ ลักษณะของเสียง เช่น กิ่ง หมายถึง เสียงดังเข่น นั่น, ดังก้อง สำหรับวงความหมายหรือเสียงในธรรมชาติที่คำเลียนเสียงธรรมชาติอ้างถึงที่พบมี 4 ประเภท ได้แก่ [คน] [สัตว์] [สิ่งของ] และ [ธรรมชาติ] นอกจากนี้ ในเอกสารที่ไม่เป็นทางการพบวงความหมาย [วิว] เพิ่มอีกหนึ่งวงความหมาย โดยวงความหมายดังกล่าวเป็นวงความหมายในเชิงหน้าที่ และเป็นลักษณะเฉพาะในเอกสารที่เป็นหนังสือการ์ตูนแปล

ในส่วนของการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษาและความหมายของคำเลียนเสียงธรรมชาตินั้น ผู้วิจัยทำการศึกษาเฉพาะรูปทางเสียงในตำแหน่งต้นพยางค์ของคำเท่านั้น พบว่า ลักษณะทางเสียงของเสียงพยัญชนะต้นมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทางความหมายของเสียงพยัญชนะต้นนั้นๆ กล่าวคือ พยัญชนะกักและพยัญชนะควบกล้ำ สัมพันธ์กับองค์ประกอบทางความหมาย [การกระทบ] [ชน] [กักกัน] [ระเบิดออก] [แตก] พยัญชนะเสียดแทรก สัมพันธ์กับองค์ประกอบทางความหมาย [การเสียดสี] [แทรก] [ผ่าน] พยัญชนะนาสิก สัมพันธ์กับองค์ประกอบทางความหมาย [ความนุ่มนวล] [ก้อง] [อ่อน] [ไม่ชัดเจน] และพยัญชนะต่อเนื่อง สัมพันธ์กับองค์ประกอบทางความหมาย [การต่อเนื่อง] [เชื่อมโยง] [ลื่นไหล] นอกจากนี้ จากการทดสอบการถ่ายทอดเสียงธรรมชาติเป็นตัวอักษรจากผู้บอกภาษาพบว่า ความเด่นลักษณะของเสียงประเภทต่าง ๆ ที่ประกอบอยู่ในเสียงธรรมชาติหนึ่ง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปคำเลียนเสียงธรรมชาติแต่ละคำด้วย

Abstract

“Sound-symbolic Word in Thai” Project contains two main purposes of study: 1) to investigate linguistic characteristics namely, linguistic forms and meanings of Thai sound-symbolic words and 2) to examine the relationship between linguistic forms and meanings of sound-symbolic words.

Data for the study were elicited from two types of document: formal and informal. Formal documents include The Royal Institutes’ Dictionary 1999 and informal documents consist of four titles of Japanese-to-Thai comic books—10 books from each title. In addition to the documents, in relation to the examination of the relationship between linguistic forms and meanings of sound-symbolic words, a perception-production test were completed by 100 first year undergraduate students of Mae Fah Luang University. The informants were asked to write Thai words from their perception of some natural sounds selected using Thai characters.

In relation to linguistic forms, it was found that the number of syllables of sound-symbolic words the documents is between 1-11 syllables. Words which have more than two syllables are mostly reduplicatives. They are formed by either complete reduplication or partial reduplication process. In addition, the number of initial consonant types of sound-symbolic words range from the highest to the lowest as follows, Stops > Clusters, Fricatives > Nasals, Continuants. In relation to spelling, it was found that sound-symbolic words in formal documents contain higher accuracy according to Thai morphological rules than words in the informal documents (100% and 59.95% respectively).

In relation to meanings, it was found that definition is given only for sound-symbolic words in the formal documents. The definition can be divided into two types: source of sounds such as /κα(απ κα(απ/ [a duck’s quack] and characteristic of sounds such as /κ\N/ [loud vibrated sound]. Moreover, it was found that semantic domains of sound-symbolic words (or sounds in nature to which sound-symbolic words are used to refer) can be classified into four main domains: [HUMAN], [ANIMAL], [THING], and [NATURE]. In addition to the four domains, the [CUE] domain was postulated for data in the informal documents. It is used to serve functional meaning which is a specific characteristic of the comic books.

In relation to the relationship between linguistic forms and meanings of sound-symbolic words, the focus is on word-initial consonants. The relationship between phonetic characteristics of initial consonants and some meaning components was found as shown. Stop consonants and consonant clusters correlate to the meaning components [TOUCH], [ATTACK], [BLOCK], [EXPLODE], and [BREAK]. Fricative consonants correlate to the meaning components [HISS], [INTERVENE], and [PASS THORUGH]. Nasal consonants correlate to the meaning components [SOFT], [VIBRATE], and [UNCLEAR]. Continuant consonants correlate to the meaning components [CONTINUE], [LINK], and [FLOW]. In addition, it was found that one important factor for the production of sound-symbolic words is the saliency of sound components integrated in a particular sound in nature.

สารบัญ